

JUSTIITSMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 21.05.2024

nr 10-4/4356-1

Arvamuse küsimine uue tarbijakrediidi direktiivi (2023/2225/EL) ülevõtmise valikute kohta

Justiitsministeerium on alustanud **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/2225, 18. oktoober 2023, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/48/EÜ** (edaspidi lühendatult uus tarbijakrediidi direktiiv või direktiiv), ülevõtmist siseriiklikusse õigusesse.

Direktiiv tuleb üle võtta 20. novembriks 2025 ning reegleid kohaldatakse alates 20. novembrist 2026. Direktiiv on arvutivõrgus kättesaadav järgmisel veebilehel: [Direktiiv - EL - 2023/2225 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuri/cs/l?uri=CELEX:32023L2225).

Direktiiviga soovitakse olemasolevaid tarbijakrediidi reegleid ajakohastada, et need arvestaksid alates kehtiva direktiivi 2008/48 (edaspidi kehtiv direktiiv) vastuvõtmisest ilmnenud muudatustega, näiteks seoses digitaliseerimisega. Samuti soovitakse saavutada tarbijakrediidi regulatsiooni suurem harmoneerimine, et tagada siseturu toimumine ning tarbijate ühtlane kaitsetase liidus. Direktiiv sisaldab nii era- kui ka avalik-õiguslikku regulatsiooni.

Uus tarbijakrediidi direktiiv on oma iseloomult suunatud maksimumharmoniseerimisele, mis tähendab, et liikmesriikidel ei ole võimalik direktiivi ülevõtmisel näha ette ei leebemaid ega rangemaid lahendusi võrreldes direktiivis sätestatuga. Samas sisaldab direktiiv mõningaid liikmesriikidele jäetud valikuvõimalusi (art 42). Oleme liikmesriikidele jäetud peamised valikukohad kaardistanud ning toonud välja eelkõige need küsimused, mis vajaksid meie hinnangul direktiivi ülevõtmisel lahendamist (*I. osa*). Üldiselt lähtutakse juba 2008. aasta direktiivi raames tehtud otsustest ning seega ei ole käesolevas kirjas uuesti välja toodud kõiki neid valikukohti, mis olid ette nähtud juba 2008. aasta tarbijakrediidi direktiivis. Ootame vastuseid eelkõige kõnealuses kirjas esitatud küsimustele, kuid loomulikult on teretulnud ka tagasiside teiste temade kohta, mida peate oluliseks.

Lisaks eeltoodule palume võimalusel Teie arvamust ettepanekute osas, mis on toodud 2021. aastal Tartu Ülikooli poolt koostatud [krediidituru uuringus](#) ning 2024. aastal Eesti Panga teemapaberis „[Pankadevaheline konkurents eesti laenuturul](#)“ (*II. osa*). Justiitsministeeriumi poolt oleme välja toonud

eelkõige need ettepanekud, mille osas ootaksime Teie tagasisidet. Osaliselt on krediituru uuringus toodud ettepanekud kajastatud juba kirja I. osas, kui need on temaatiliselt seotud direktiivis esitatuga.

Saabunud tagasisidet võtame arvesse tulevaste seadusemuudatuste kavandamisel ja kaalumisel. Kahtlemata avaneb Teil võimalus avaldada tulevikus eelnõu kohta arvamust ametliku kooskõlastusringi käigus, kuid loodame Teie aktiivsele koostööle juba praegu ning jääme ootama Teie tagasisidet.

Ootame Teie vastuseid kaheksa nädala jooksul kirja kättesaamisest arvates.

I. Osa (direktiivis jäetud valikukohad) **Kohaldamisala (art 2)**

Direktiivi kohaldamisala laiendamine

Direktiivi reguleerimisala on sätestatud artiklis 2, mille lõige 2 loetleb üles krediidilepingud, millele direktiivi sätteid ei kohaldata. Samas sätestab direktiivi põhjenduspunkt 13, et direktiivist tulenevat piirangut säilitada või kehtestada riigisiseseid õigusnorme, mis lahknevad direktiivis sätestatud, tuleks kohaldada üksnes juhul, kui direktiiviga ühtlustatud sätted on olemas. See tähendab, et direktiiv ei piira liikmesriikide õigust kohaldada direktiivi sätteid valdkondades, mis ei kuulu direktiivi reguleerimisalasse. Seda on Eesti kehtiva direktiivi ülevõtmisel juba ka teinud.

Enamus kehtiva direktiivi artikli 2 lõikega 2 ette nähtud erandeid jääb uue direktiivi kohaselt kehtima (nt ei kohaldu direktiiv elamukinnisvaraga seotud krediitidele, mis alluvad hüpoteekkrediidi direktiivile; krediitidele, mida tööandja pakub enda töötajale turul turu keskmisest soodsamatel tingimustel; olemasoleva võlgnevuse tasumise tasuta edasilükkamisele; kohtuliku kompromissina sõlmitud krediidilepingule). Siiski on mõned erandid kaotatud või on neid muudetud.

Uue direktiivi kohaldamisalasse on hõlmatud:

- krediidilepingud, mille krediidi kogusumma on **väiksem kui 100 000 eurot** (art 2(2)(c)). Direktiivi kohaldatakse ka krediidilepingutele, mis ei ole tagatud hüpoteegi ega muu võrreldava tagasisega, mida liikmesriigis tavaliselt kinnisasjale seatakse, ega kinnisasjaga seotud õigusega, kui krediidi kogusumma on suurem kui 100 000 eurot ning sellise krediidilepingu eesmärk on eluasemeks oleva kinnisasja renoveerimine (art 2(3)). Kehtiva direktiivi kohaselt on direktiivi kohaldamisalast välistatud krediidilepingud, mille krediidi kogusumma on väiksem kui 200 eurot või suurem kui 75 000 eurot. Võlaõigusseaduse (VÕS) tarbijakrediidi regulatsiooni kohaldatakse sõltumata direktiivis ette nähtud summalistest lävenditest.
- **rendi- või liisingulepingud**, mille puhul ei lepingus endas ega eraldi lepingus ei kehtestata võimalust lepingu ese välja osta (art 2(2)(g)). Kehtiv direktiiv hõlmab vaid ostukohustusega lepingud. VÕS-i kohaselt kohaldub tarbijakrediidi regulatsioon kõikidele liisingulepingutele, st nii kapitali- või kasutusrendi tüüpi liisingulepingutele. Välistatud on vaid ennetähtaegse tagasimakse regulatsiooni kohaldamine liisingulepingutele, millega ei kaasne tarbija kohustust lepingueset välja osta (VÕS § 403¹ lõige 4¹).
- **kõik arvelduskrediidi lepingud**, st ka nn lühiajalised arvelduskrediidilepingud. Piiratud sätted kohalduvad endiselt arvelduskrediidilepingutele, millega krediidandi lubab vaikumisi tarbijal oma kontojääki või kokkulepitud arvelduskrediidi ülempiiri ületada (*nn faktiline arvelduskrediidileping*).
Kehtiva direktiivi kohaldamisalast on välistatud arvelduskrediidi vormis krediidilepingud, mille puhul kuulub krediit tagastamisele ühe kuu jooksul (kehtiva direktiivi art 2(2)(e)). Lisaks kohaldatakse kehtiva direktiivi kohaselt piiratud sätteid arvelduskrediidi vormis

krediidilepingute puhul, mille puhul tuleb krediit nõudmisel või kolme kuu jooksul tagasi maksta (direktiivi art 2(3)).

VÕS-is on ette nähtud eriregulatsioon arvelduskrediidilepingutele, mille kohaselt tuleb krediit kas krediidiandja nõudmisel või kolme kuu jooksul tagasi maksta (VÕS § 403 lg 2¹), ning arvelduskrediidilepingutele, millega krediidiandja lubab vaikumisi tarbijal oma kontojääki või kokkulepitud arvelduskrediidi ülempiiri ületada (VÕS § 407 lg 5¹).

- kohaldamisalasse on hõlmatud ka nn **lühiajalised tarbijakrediidilepingud**, mille puhul tuleb krediit tagasi maksta kolme kuu jooksul ning millega seonduvad tasud on väheolulised. Kehtiv direktiiv välistab tarbijakrediidilepingu regulatsiooni kohaldamisalast krediidilepingud, mille kohaselt tuleb krediit tagasi maksta kolme kuu jooksul ning mille puhul tuleb maksta kõigest tähtsusetuid tasusid (art 2(2)(f) teine pool).

VÕS-i kohaselt ei ole lühiajalised tarbijakrediidilepingud täielikult tarbijakrediidi regulatsiooni alt välistatud, vaid neile kohaldatakse sama regulatsiooni nagu lühiajalisele arvelduskrediidilepingule (VÕS § 403 lg 5³).

- **tasumise edasilükkamine** (art 2(2)(h)). Kehtiv direktiiv välistab direktiivi kohaldamisalast krediidilepingud, mille puhul krediiti antakse ilma intressita ega nõuta muude tasude maksmist (kehtiva direktiivi artikkel 2(2)(f)). Uue direktiiviga hõlmatakse antud krediidilepingud. Erand on ette nähtud lepingutele, mille puhul:
 - i. kauba tarnija või teenuse osutaja annab, ilma et kolmas isik pakuks krediiti, tarbijale aega kõnealuse tarnija tarnitud kauba või teenuse osutaja osutatud teenuse eest tasumiseks;
 - ii. ostuhind tasutakse intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral vastavalt riigisisesele õigusele, ning
 - iii. ostuhind tuleb tasuda täies ulatuses 50 päeva jooksul alates kauba tarnimisest või teenuse osutamisest.

Tasumise edasilükkamise puhul, mida pakuvad kaupade tarnijad või teenuste osutajad, kes ei ole soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikesed või keskmise suurusega ettevõtjad, kui sellised kaupade tarnijad või teenuste osutajad pakuvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses infoühiskonna teenuseid, mis seisneb tarbijatega kaupade müügiks või teenuste osutamiseks kauglepingute sõlmimises direktiivi 2011/83/EL artikli 2 punkti 7 tähenduses, kohaldatakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast väljajätmist üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- i. kolmas isik ei paku ega osta krediiti;
- ii. tasuda tuleb täies ulatuses 14 päeva jooksul alates kauba tarnimisest või teenuse osutamisest, ning
- iii. ostuhind tasutakse intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral vastavalt riigisisesele õigusele.

Küsimused:

- a) *Kas peate vajalikuks direktiivi reeglite laiendamist lepingutele, mis on direktiivi kohaldamisalast välistatud? Kui jah, siis millistele ja miks?*
- b) *Kas peate vajalikuks kasutada direktiivis ette nähtud võimalust välistada teatud lepingud tarbijakrediidilepingute regulatsiooni alt, mida kehtiva direktiivi ülevõtmise raames ei ole tehtud?*
- c) *Kui leiate, et direktiivi kohaldamisalast tuleks välja jätta tasumisega edasilükkamise juhtumid, siis millisel võiksid olla kohaldatavad piiratud tasud maksetega hilinemise korral?*

Lisaks annab direktiivi artikkel 2 võimaluse mõningate lepingute puhul tarbijakrediidi regulatsiooni kohaldamisala piiramiseks:

- 1) Võimalus mitte kohaldada krediidilepingute suhtes, millega lubatakse arvelduskonto jäägi ületamist, artiklit 18, mis reguleerib kohustust hinnata tarbija krediidivõimelisust (art 2(4)(b));

- 2) Võimalus jätta kohaldamisalast välja määratud tagasimaksega deebetkaartide vormis krediidilepingud: a) mida pakub krediidi- või makseasutus; b) mille kohaselt tuleb krediit tagasi maksta 40 päeva jooksul ning c) mis on intressivabad ja mille puhul kohaldatakse üksnes makseteenuse osutamise seotud piiratud tasusid (art 2(5));
- 3) Võimalus kohaldada krediidilepingute suhtes, mis käsitlevad tasumise edasilükkamist või tagasimaksmise meetodeid juhul, kui tarbijal on esialgse krediidilepingu puhul juba tekkinud või tõenäoliselt tekib makseviivitus piiratud arvu sätteid (artikleid 1, 2, 3, 7, 8, 11, 19 ja 20, artikli 21 lõike 1 esimese lõigu punkte a–h, l ja r, artikli 21 lõiget 3 ning artikleid 23, 25, 28–38 ja 40–50), võimaldades mitte kohaldada muu hulgas näiteks krediidivõimelisuse hindamist, kui täidetud on järgmised tingimused:
 - a. selline kokkulepe aitaks tõenäoliselt vältida tarbija makseviivitusega seotud kohtumenetlust;
 - b. tarbijale ei kohaldata sellise kokkuleppe sõlmimisel esialgse krediidilepinguga võrreldes halvemaid tingimusi.

Kehtivas direktiivis on ette nähtud samasugune valikuvõimalus (kehtiva direktiivi art 2(6)), kuid selle üle võtmisel otsustati seda mitte kasutada.

- 4) Võimalus teatud krediidilepingute puhul mitte kohaldada direktiivis kindlaks määratud piiratud hulka sätteid, mis on seotud reklaami, lepingueelse teabe ja lepinguteabega (täpsemalt direktiivi artikli 8 lõike 3 punkte d, e ja f, artikli 10 lõiget 5, artikli 11 lõiget 4 ning artikli 21 lõiget 3), et vältida krediidiandjate tarbetut koormust, võttes arvesse turu eripära ja selliste krediidilepingute eriomadusi. Sellisteks krediidilepinguteks on direktiivi kohaselt: 1) kogusummas vähem kui 200 eurost krediiti käsitlevad krediidilepingud; 2) krediit, mis on antud intressivabalt ja muude tasudeta ning üksnes tarbija makstavate piiratud tasudega maksete hilinemise korral; 3) krediit, mis tuleb tagasi maksta kolme kuu jooksul ja mille eest nõutakse kõigest väheolulisi tasusid (art 2(8)).

Küsimused:

- d) *Kas arvelduskonto jäägi ületamise korral tuleks teie hinnangul sätestada kohustus hinnata tarbija krediidivõimelisust?*
- e) *Kas peate vajalikuks direktiivis sätestatud tingimustel määratud tagasimaksega deebetkaartide osas direktiivi kohaldamisest erandi kehtestamist?*
- f) *Kas leiate, et alla 200-euroste krediidilepingute, intressivabade krediidilepingute ning krediidilepingutute, mille kohaselt tuleb krediit tagasi maksta kolme kuu jooksul ja mille eest nõutakse kõigest väheolulisi tasusid, tuleks kohaldada piiratud regulatsiooni seoses reklaami, lepingueelse teabe ja lepinguteabega?*

Reklaam (art 7, 8)

Direktiivi artikkel 8 lõike 8 kohaselt võivad liikmeriigid keelata muu hulgas selliste krediiditoodete reklaamimise, milles a) rõhutatakse krediidi saamise lihtsust või kiirust; b) märgitakse, et allahindluse tingimuseks on krediidi võtmine; c) pakutakse krediidi osamaksete tasumiseks rohkem kui kolmekuulist ajapikendust.

Kehtiv reklaamiseadus (RekS) sätestab kindla kataloogi teabest, mida võib ja tuleb esitada reklaamis, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbijakrediiti või vahendada tarbijakrediidilepinguid (RekS § 29 lg 3). Reklaam, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbijakrediiti või vahendada tarbijakrediidilepinguid, peab olema vastutustundlik ning tasakaalustatud. Reklaam ei tohi jätta muljet, et tarbijakrediidi võtmine on riskivaba ja lihtne võimalus finantsprobleemide lahendamiseks, ega kallutada tarbijaid läbimõtlematule laenuvõtmisele (RekS § 29 lg 7). Samuti on RekS kohaselt keelatud reklaam tele- või raadioprogrammis, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbija käsutusse krediidilepingu alusel rahasumma või vahendada selliseid lepinguid (RekS § 29 lg 7).

Küsimus:

Kas peate vajalikuks muuta kehtivat reklaamiregulatsiooni seoses tarbijakrediidilepingutega, näiteks, kas peaksite vajalikuks reklaami piirangute leevendamist või täpsustamist direktiivis toodud keeldude osas reklaamidele, mida ei esitata tele- või raadioprogrammis vm?

Piisavad selgitused (art 12)

VÕS § 403⁵ sätestab kohustuse anda tarbijale piisavaid selgitusi tarbijakrediidilepingu kohta ning täpsustab missugust teavet peaks see sisaldama. Sättes on toodud erisused elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute osas.

Direktiivi art 12 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et krediidiandjad ning asjakohasel juhul krediidivahendajad on kohustatud andma tarbijale piisavaid selgitusi pakutavate krediidilepingute ja kõrvalteenuste kohta, et tarbija saaks hinnata, kas pakutavad krediidilepingud ja kõrvalteenused on kohandatud tarbija vajadustele ja rahalisele olukorrale. Artikli 12 lõikes 1 on nimetatud asjaolud, mis peavad tarbijale antavates selgitustes sisalduma (mh selgitused lepingueelse teabe, lepingute põhiomaduste ning võimaliku mõju kohta, makseviivituse tagajärgede kohta ning kui kõrvalteenuseid pakutakse krediidilepinguga komplektis, siis asjaolu, kas iga komplektiosa saab lõpetada eraldi ja mida selline lõpetamine tarbijale kaasa toob).

Artikkel 12 lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid põhjendatud juhtudel kohandada selgituste andmise ulatust ja viisi võtmaks arvesse a) krediidi pakkumise asjaolusid; b) isikut, kellele krediiti pakutakse ja c) pakutava krediidi liiki.

Küsimus:

Kas Teie arvates tuleks seaduse tasandil täpsustada selgituste andmise viisi ja ulatust? Kui jaa, siis millistel juhtudel, miks ja kuidas

Seosmüük ja komplektina müük (art 14)

Direktiivi artikkel 14 reguleerib krediidilepingu seosmüüki ja komplektina müüki. Art 14 lõike 1 kohaselt lubavad liikmesriigid komplektina müüki, kuid keelavad seosmüügi. Samas on artikli 14 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud kindlad olukorrad, millal liikmesriigid võivad seosmüüki lubada (seoses makse- või hoiusekonto ning kindlustuslepinguga). Samasugune regulatsioon on ette nähtud elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingutele VÕS § 419³ lõikes 1 ja lõike 2 punktis 1, millega on ülevõetud hüpoteekkrediidi direktiivi (2014/17/EL) artikkel 12 lõige 1 ja lõike 2 punkt a).

Art 14 lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid lubada krediidiandjatel nõuda, et tarbija avaks või säilitaks makse- või säästukonto, kui sellise konto ainus eesmärk on üks järgmisest: a) koguda kapitali krediidi tagasimaksmiseks; b) krediiti teenindada; c) koondada vahendeid krediidi saamiseks; d) anda krediidiandjale täiendav tagatis makseviivituse korral.

Art 14 lõike 3 kohaselt võivad liikmesriigid lubada, et krediidiandjad nõuavad tarbijalt krediidilepinguga seoses kindlustuslepingu olemasolu, võttes arvesse proportsionaalsuse kaalutlusi. Sellistel juhtudel tagavad liikmesriigid, et krediidiandja peab ilma tarbijale tehtud krediidipakkumise tingimusi muutmata aktsepteerima muu kui tema eelistatud teenuseosutaja kindlustuslepingut, kui sellise kindlustuslepinguga pakutav tagatis on samaväärne krediidiandja soovitatud lepingu pakutava tagatisega.

Lisaks sätestab art 14 lõige 4, et liikmesriigid nõuavad, et tarbija onkoloogiliste haiguste diagnoosiga seotud isikuandmeid ei kasutataks krediidilepinguga seotud kindlustuslepingu eesmärgil pärast liikmesriigi kindlaksmääratud ajavahemikku, mis ei ületa 15 aastat tarbija ravi lõppemisest. Lõike 5 kohaselt nõuavad liikmesriigid, selleks et tarbijal oleks enne kindlustuse ostmist täiendavalt aega krediidilepinguga seotud kindlustuspakkumiste võrdlemiseks, et tarbijale jäetaks krediidilepinguga

seotud kindlustuspakkumiste võrdlemiseks vähemalt kolm päeva, ilma et neid pakkumisi muudetaks, ning tarbijat teavitatakse sellest. Tarbijad võivad sõlmida kindlustuslepingu enne kõnealuse kolmepäevase tähtaja möödumist, kui nad seda sõnaselgelt taotleavad.

Küsimused:

Kas Teie hinnangul tuleks lubada tarbijakrediidilepingute puhul seosmüüki vastavalt direktiivi art 14 lõigetele 2 ja 3?

Nõustamisteenused (art 16)

VÕS § 419¹ sätestab elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepinguga seotud nõustamisteenuse mõiste, eristades selle krediidi andmisest ja vahendamisest ning tarbijale lepingueelse teabe ning selgituste andmisest. Nõustamisteenuse mõiste ja täpsem sisu on avatud KAVS §-des 7 ja 51. Eeltoodud regulatsiooniga on üle võetud hüpoteekkrediidi direktiivi artikkel 22.

Direktiivi artikli 16 lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid, et krediidiandja ning asjakohasel juhul kredidivahendaja teataks asjaomase tehingu kontekstis tarbijale sõnaselgelt, kas tarbijale osutatakse või saab osutada nõustamisteenuseid. Lõikes 2 sätestatakse, milline teave tuleks tarbijale enne seda esitada ning lõikes 3 nõuded nõustamisteenusele. Lõigetes 4-6 sätestatakse liikmesriikide valikukohad.

Küsimused:

Kas muude kui elamukinnisvaraga seotud krediidilepingute puhul oleks teie hinnangul asjakohane lähtuda kehtivast KAVS-i ja VÕS-i regulatsioonist? Kas peaksite vajalikuks selliste lepingute puhul direktiivi artikkel 16 lõigetes 4-6 sätestatud arvesse võttes erisuste ette nägemist?

Krediidivõimelisuse hindamine (art 18)

Võrreldes kehtiva tarbijakrediidi direktiiviga on uue direktiivi artikliga 18 oluliselt täpsustatud ja täiendatud vastutustundliku laenamise reegleid. Näiteks on täpsustatud, missuguseid andmeid peab krediidiandja kasutama.

Lõike 11 kohaselt võivad liikmesriigid nõuda, et krediidiandjad hindaksid tarbija krediidivõimelisust asjakohaseid andmebaase kasutades.

Küsimused:

- a) *Kas toetate tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks krediidiandjatele asjakohaste andmebaaside kasutamise kohustuse kehtestamist? Kui jah, siis milliste?*
- b) *Millist teavet peaksid krediidiandjad küsima krediidivõimelisuse hindamisel?*

Andmebaasid (art 19)

Artiklis 19 sätestab teatud nõuded krediidiandmebaasidele, kui need liikmesriigis eksisteerivad. Lõike 4 kohaselt peab andmebaasides, mis sisaldavad teavet tarbijate krediidilepingute kohta, säilitatama teavet vähemalt tarbijate võlgnevuste kohta krediidi tagasimaksmisel ning krediidi liigi ja krediidiandja nime kohta.

Küsimus:

Milliste andmete säilitamist krediidiandmebaasides peaksite vajalikuks?

Arvelduskrediit (art 24)

Artiklis 24 sätestatakse teatud erireeglid seoses arvelduskrediidilepingutega. Lõigetes 1-3 sätestatakse, milline teave ning millisel viisil tuleb tarbijale esitada. Lõike 4 kohaselt nõuvad liikmesriigid, et kui arvelduskrediiti vähendatakse või see tühistatakse, pakuks krediidiandja tarbijale enne täitemenetluse algatamist ilma lisakuludeta võimalust maksta tagasi summa ulatuses, mille võrra arvelduskrediiti vähendati või see tühistati. Selline tagasimakse tehakse 12 võrdse igakuise osamaksena, välja arvatud juhul, kui tarbija soovib teha tagasimakse varem, kohaldades seejuures arvelduskrediidi laenuintressi. Lõige 5 kohaselt võivad liikmesriigid kooskõlas liidu õigusega säilitada või vastu võtta arvelduskrediiti omavate tarbijate kaitsega seotud küsimusi käsitlevaid rangemaid sätteid kui need, mis on sätestatud käesolevas artiklis.

Küsimused:

Kas peate vajalikuks arvelduskrediidilepingute puhul rangemate reeglite sätestamist? Kui jah, siis millises osas?

Arvelduskonto jäägi ületamine (art 25)

Artiklis 25 sätestatakse teatud erireeglid arvelduskonto jäägi ületamise puhuks. Direktiivi lõigetes 1, 2 ja 4 sätestatakse, milline teave ning millisel viisil tuleb tarbijale esitada. Lõike 3 kohaselt ei piira artikkel 25 ühegi sellise riigisisese õigusnormi kohaldamist, millega nõutakse, et krediidiandja peab arvelduskonto jäägi märkimisväärse kestusega ületamise korral pakkuma muud liiki krediitoodet. Lõike 5 kohaselt nõuavad liikmesriigid, et juhul kui arvelduskrediiti vähendatakse või see tühistatakse, pakuks krediidiandja tarbijale enne täitemenetluse algatamist ilma lisakuludeta võimalust maksta tagasi summa ulatuses, mille võrra arvelduskrediiti vähendati või see tühistati. Selline tagasimakse tehakse 12 võrdse igakuise osamaksena, välja arvatud juhul, kui tarbija soovib teha tagasimakse varem, kohaldades seejuures arvelduskrediidi laenuintressi.

Lõige 6 võimaldab liikmesriigitel kooskõlas liidu õigusega säilitada või vastu võtta arvelduskonto jäägi ületamise võimalust omavate tarbijate kaitsega seotud küsimusi käsitlevaid rangemaid sätteid kui need, mis on sätestatud artiklis 25.

Küsimused:

Kas peate vajalikuks arvelduskonto jäägi ületamise puhul rangemate reeglite sätestamist? Kui jah, siis millises osas?

Seotud krediidilepingud (art 27)

Artikkel 27 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et kui tarbija on kasutanud liidu õiguse kohast õigust taganeda kauba tarnimise või teenuse osutamise lepingust, ei ole seotud krediidilepingu tema suhtes enam siduv. Lõike 2 kohaselt, kui seotud krediidilepinguga hõlmatud kaupu ei anta tarbijale üle või teenuseid ei osutata või kui seda tehakse vaid osaliselt või kui kaup või teenus ei vasta kauba tarnimise või teenuse osutamise lepingu tingimustele, on tarbijal õigus kasutada krediidiandja suhtes õiguskaitsevahendeid, kui tarbija on talle õigusaktide või kõnealuse kauba tarnimise või teenuse osutamise lepingu alusel antud õiguste kohaselt kauba tarnijalt või teenuse osutajalt tulutult nõudnud rikkumise kõrvaldamist. Liikmesriigid määravad kindlaks, millises ulatuses ja millistel tingimustel saab nimetatud õiguskaitsevahendeid kasutada. Lõike 3 kohaselt ei piirata artikliga sellise riigisisese õiguse kohaldamist, millega kehtestatakse krediidiandja solidaarne vastutus tarbija nõuete osas kauba tarnija või teenuse osutaja vastu, kui kauba või teenuse ostu rahastati krediidilepinguga.

Artikkel 27 on identne kehtiva direktiivi artikliga 15, mis on üle võetud VÕS §-des 49¹, § 57, § 384 ja § 414, mis kehtestab õiguse müügi või teenuse osutamise lepingust taganemise korral taganeda ka sellega seotud krediidilepingust ning vastava õiguse kasutamisega kaasnevad tagajärjed.

Küsimus:

Kas toetate kehtiva õigusliku regulatsiooni säilitamist?

Tähtajatud krediidilepingud (art 28)

Artikkel 28 on identne kehtiva direktiivi artikliga 13, mille alusel on sätestatud VÕS §-id 414¹ ja 414², mis näevad ette tähtajatute tarbijakrediidilepingute korralise ülesütlemise erinormid.

Küsimus:

Kas toetate kehtiva õigusliku regulatsiooni säilitamist?

Krediidiga seotud kulude piirangud (art 31)

Artikli 31 lõike 1 kohaselt kehtestavad liikmesriigid meetmed, näiteks ülempiirid, et tulemuslikult vältida kuritarvitamist ja tagada, et tarbijatele ei ole võimalik kohaldada ülemäära kõrgeid laenuintresse, krediidi kulukuse aastamäärasid ega tarbijale tulenevat krediidi kogukulu. Lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada keelde või piiranguid seoses konkreetsete tasudega, mida krediidiandjad nende territooriumil kohaldavad.

Eestis kehtib krediidi kulukuse määra ülempiir alates 2015. aastast. VÕS § 406² kohaselt on tarbijakrediidileping tühine, kui tarbija poolt tasumisele kuuluva krediidi kulukuse määr aastas ületab krediidi andmise ajal Eesti Panga viimati avaldatud viimase kuue kuu keskmist krediidasutuste poolt eraisikutele antud tarbimislauade kulukuse määra enam kui kolm korda. Eestis on ülempiir seatud krediidi kulukuse määrale, sest see väljendab krediidiga seotud kulusid kõige täpsemalt ning näiteks võrreldes intressimäärade seatava ülempiiriga katab see ka suuremat hulka võimalikest kuludest. Kehtiv krediidi kulukuse ülempiir on 56,04% aastas.

Krediidi kulukuse määra ülempiiri kehtestamist võib kindlasti pidada tarbijakaitseliselt oluliseks meetmeks ning on kindlasti mõjutanud tarbijakrediidi pakkumist Eesti turul. Seda ilmestab asjaolu, et keskmine tarbimislauade kulukuse määr, mille statistikat avaldab Eesti Pank, kukkus märkimisväärselt nii ülempiiri eelnõu menetlemise ajal kui ka eelnõu seadusena jõustumise järgselt. Nimelt kui 2014. aasta augustis oli keskmine krediidi kulukuse määr 37,73 %, ¹ siis viimati ehk 30.11.2023 avaldatud keskmine krediidi kulukuse määr on 17,36 %².

Uus direktiiv võimaldab Eestil selle lahenduse juurde jääda.

Küsimused:

- a) *Kas peate vajalikuks muudatusi kehtivas regulatsioonis või näete vajadust täiendavate piirangute kehtestamiseks?*
- b) *Kas peaksite põhjendatuks kehtiva krediidi kulukuse määra ülempiiri vähendamist?*
- c) *Kas Teie hinnangul võiks krediidi kulukuse ülempiiri määratlemisel olla mingi muu alus kui krediidasutuste poolt eraisikutele antud tarbimislauade kolmekordne keskmine? Või võiks olla Teie hinnangul ülempiiri suurus fikseeritud? Kui jah, siis mille alusel ning kuidas tuleks vastav piirmäär kehtestada?*

¹ Statistika on kättesaadav Eesti Panga veebilehelt: <http://statistika.eestipank.ee/#/et/p/1010/r/981>

² Statistika on kättesaadav Eesti Panga veebilehelt: <https://statistika.eestipank.ee/#/et/pl/147/r/2273/2102>

Äritegevusele esitatavad nõuded (art 32)

Uues direktiivis nähakse ette äritegevusele esitatavad nõuded tarbijakrediidi pakkumisel. Artikkel 33 lõike 4 kohaselt tagavad liikmesriigid, et kui krediidiandjad või kredidivahendajad osutavad nõustamisteenuseid, ei piira nende asjaomaste töötajate tasustamise kord töötajate võimet tegutseda tarbija parimates huvides ning tasustamise kord ei ole tingimuslikult seotud müügieesmärkidega. Selle eesmärgi saavutamiseks võivad liikmesriigid lisaks keelata krediidiandjalt kredidivahendajale makstava vahendustasu. Lõike 5 kohaselt võivad liikmesriigid keelata või piirata makseid, mida tarbija krediidiandjale või kredidivahendajale enne krediidilepingu sõlmimist teeb.

KAVS § 51 lõikes 5 on hüpoteekkrediidi direktiivi ülevõtmisel otsustatud vahendustasu maksmist krediidiandja poolt lubada vaid juhul kui, kui ta kaalub erinevate turul pakutavate krediidilepingute sobivust ja esitab tarbijale teabe kõigi tarbijale sobivate krediidilepingute kohta, mida sellel turul tegutsevad krediidiandjad pakuvad.

Küsimus:

Kas peate KAVS § 51 lõikes 5 sätestatud regulatsioonist lähtumist sobivaks ka muude tarbijakrediidilepingute puhul kui elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingud?

Töötajate teadmistele ja pädevustele esitatavad nõuded (art 33)

Artikkel 33 kõike 5 kohaselt kehtestavad liikmesriigid krediidiandjate ja kredidivahendajate töötajate teadmistele ja pädevusele esitatavad miinimumnõuded. Nõuded krediidiandja või -vahendaja juhtide ja töötajate erialastele teadmistele, oskustele ning kogemustele on KAVS § 40 lõike 5 alusel kehtestatud ministri määrusega.

Küsimus:

Kas viidatus määruses sätestatud nõuded on Teie hinnangul jätkuvalt asjakohased või tuleks neid kuidagi muuta?

Võlgnevused ja makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmed (art 35)

VÕS § 416 lõike 1 kohaselt võib krediidiandja osadena tagastatava krediidi puhul tarbijakrediidilepingu tarbija makseviivituse tõttu üles öelda üksnes juhul, kui tarbija on täielikult või osaliselt viivituses vähemalt kolme üksteisele järgneva tagasimaksega ja krediidiandja on andnud tarbijale edutult vähemalt kahenädalase täiendava tähtaja puudujääva summa tasumiseks koos avaldusega, et ta ütleb selle tähtaja jooksul tagasimaksete tasumata jätmise korral lepingu üles ja nõuab kogu võla tasumist. Nimetatud sätet on peetud üheks meetmeks, kuidas aidata tarbijat makseraskuste korral.

VÕS § 416 lõike 2 kohaselt peab krediidiandja koos tarbijale täiendava tähtaja andmisega pakkuma tarbijale võimalust läbirääkimisteks. Samas ei ole reguleeritud, millised tagajärjed kaasnevad vastava kohustuse rikkumisega. Riigikohus on öelnud, et vastav rikkumine ei too kaasa ülesütlemise tühisust.³

Nõue kehtestada meetmed, millega julgustatakse krediidiandjaid ilmutama mõistlikku kannatlikkust enne sundtäitmise menetluse algatamist, oli sätestatud hüpoteekkrediidi direktiivi art 28 lõikes 1. EL-s heaks kiidetud nn direktiiviga krediidihaldajate ja krediidiostjate kohta 2021/2167⁴, mis tuleb

³ RKTko 03.06.2020, nr 2-17-7502.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/2167, 24. november 2021, krediidihaldajate ja krediidiostjate kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2014/17/EL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32021L2167>

liikmesriikidel oma õigusesse üle võtta 2023. a 30. detsembriks, muudeti hüpoteekkrediidi direktiivi vastavat sätet ([art 28 p 2](#)). Samuti lisati samasugune säte ka tarbijakrediidi direktiivi, mida uues tarbijakrediidi direktiivis läbirääkimiste käigus siiski muudeti ([art 27 p 2](#)).

Direktiivi artikkel 35 lõike 1 kohaselt nõuavad liikmesriigid, et krediidiandjad rakendaksid enne täitemenetluse alustamist asjakohasel juhul mõistlikku makseraskuste tõttu restruktureerimist. Selliste makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmete puhul võetakse muude tegurite hulgas arvesse tarbija isiklike asjaolusid. Krediidiandjatelt ei nõuta, et nad pakuksid makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid tarbijatele korduvalt, välja arvatud põhjendatud juhtudel. Krediidiandjatelt ei nõuta krediidivõimelisuse hindamist kooskõlas artikliga 18, kui nad muudavad krediidilepingu kehtivaid tingimusi kooskõlas art 35 lõike 1 kolmanda lõigu punktiga b, tingimusel et krediidilepingu muutmisel ei suurendata märkimisväärselt tarbija makstavat kogusummat.

Osutatud restruktureerimise meetmed võivad hõlmata muude võimaluste hulgas krediidilepingu täielikku või osalist refinantseerimist. Meetmed peavad hõlmama krediidilepingu kehtivate tingimuste muutmist, mis võib hõlmata muude võimaluste hulgas järgmist:

- i. krediidilepingu kehtivuse pikendamine;
- ii. krediidilepingu liigi muutmine;
- iii. osa või kõigi osamaksete edasilükkamine teatava aja võrra;
- iv. laenuintressi vähendamine;
- v. maksepuhkuse pakkumine;
- vi. osalised tagasimaksed;
- vii. vääringu konverteerimine;
- viii. võla osaline kustutamine ja võlgade konsolideerimine.

Lõike 2 kohaselt ei piira eeltoodud võimalike meetmete loetelu riigisisese õiguse kohaldamist ega kohusta liikmesriike kehtestama oma riigisiseses õiguses kõiki kõnealuseid meetmeid.

Küsimused:

- a) *Millist meedet/meetmeid peaksid/võiksid Teie hinnangul krediidiandjad tarbijale makseraskuste korral pakkuma?*
- b) *Kas Teie hinnangul tuleks kasutada võimalust elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute puhul jätta regulatsioon paindlikumaks, lähtudes direktiivis 2021/2167 sätestatud regulatsioonist?*
- c) *Millised peaksid olema läbirääkimiste võimaluse pakkumise kohustuse tagajärjed (tooma kaasa ülesütlemise tühisuse, kahju hüvitamise võimalused või midagi muud)?*
- d) *Kas Teie hinnangul võiks võimaldada tarbijal võlgnevust tasudes teatud aja jooksul pärast krediidiandja poolt tarbijakrediidilepingu ülesütlemist see tagasi pöörata, st krediidiandja ülesütlemisavalduselt õigusjõud võtta, nagu on pakutud krediidituru uuringus? Kui jah, siis millistel tingimustel (millise aja jooksul, mitu korda saaks sellist võimalust kasutada jne)?*
- e) *Kas Teie hinnangul tuleks sätestada tarbijakrediidilepingu erakorralise ülesütlemise eeldusena lisaks tarbija makseviivitusega seonduvale ka konkreetne summaline lävend, nagu on pakutud krediidituru uuringus (ettepanek nr 20)? Kui jah, siis milline võiks olla vastav summaline lävend? Kas lisaks summalisele lävendile, tuleks selliselt juhul endiselt kohaldada masketega viivituste arvu?*

Viivis ja muud tasud

VÕS § 415 lg 1 lause 1 kohaselt ei või tarbijalt nõuda võlgnetavate maksete tasumisega viivitamisel võlaõigusseaduse § 113 lõikes 1 sätestatud viivise määrast kõrgemat viivist. VÕS § 113 lõike 1 kohaselt loetakse viivise määraks võlaõigusseaduse §-s 94 sätestatud intressimäär (Euroopa Keskpannga põhirefinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav viimane intressimäär enne iga aasta 1. jaanuari ja 1. juulit), millele lisandub kaheksa protsenti aastas. See ei välista ega piira krediidiandja õigust nõuda tarbijalt viivist ületava kahju hüvitamist. Hetkel on viivisemääraks 12,5%.

Kuna VÕS § 415 lg 1 esimene lause viitab § 113 lg 1 nii teisele kui ka kolmandale lausele, on kohtupraktikas⁵ leitud, et juhul kui pooled on tarbijakrediidilepingus kokku leppinud seadusjärgsest viivisemäärast kõrgemas intressimääras, peab võlgnik arvestama ka sellega, et ta peab tasuma viivist lepinguga ettenähtud intressimäära järgi. Lisaks eeltoodule on VÕS § 415 lõike 1 lause 3 kohaselt keelatud kokkulepped, mille järgi on tarbijal maksetega viivitamise korral kohustus tasuda leppetrahvi või käsiraha.

Direktiivi art 35 lõige 3 sätestab, et kui liikmesriigid lubavad krediidiandjatel määrata kindlaks ja kehtestada tasu, mida küsitakse tarbijalt makseviivituse korral, võivad need liikmesriigid nõuda, et see tasu ei oleks suurem kui on vajalik krediidiandjale makseviivituse tõttu tekkivate kulude hüvitamiseks. Lõike 4 kohaselt, kui liikmesriigid lubavad krediidiandjatel kehtestada lisatasusid, mida tarbija peab makseviivituse korral maksma, seavad need liikmesriigid selliste tasude ülempiiri.

Küsimused:

- a) *Kas ja millisel viisil peaksite vajalikuks kehtiva regulatsiooni muutmist seoses tarbijalt nõutavate tasudega?*
- b) *Kas peate vajalikuks kehtiva viiviseregulatsiooni muutmist? Kas toetaksite krediidituru uuringus tehtud ettepanekut alandada tarbijakrediidi lepingust tulenevat viivisemäära 5 %-le (+ baasintressimäär)?*
- c) *Kas Teie hinnangul tuleks välistada krediidiandja õigus nõuda tarbijakrediidilepingute puhul viivitamisest tingitud kahju hüvitamist nagu on pakutud krediidituru uuringus (VÕS § 415 lg 1 lause 2, VÕS § 113 lõige 5)?*
- d) *Kas toetate krediidituru uuringus tehtud ettepanekut laiendada selgelt ka täitemenetlusele (vt TMS § 56 lg 2) põhimõtet, et tarbija tasutud või temalt sisse nõutud summad lähevad esmalt krediidi põhiosa ja alles siis intressnõuete (sh viivisenõuete) katteks (VÕS § 415 lg 2) või tasuks Teie hinnangul kehtestada see põhimõte üldiselt võlgniku kaitseks (vt ka VÕS § 88 lg-d 8, 9)?*

Mittekrediidiasutustele ja mittemakseasutustele tegevusloa andmine, nende registreerimine ja järelevalve (art 37)

Direktiivi art 37 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et krediidiandjate ja kredidivahendajate suhtes kohaldatakse nõuetekohast tegevusloa andmise menetlust ning registreerimise ja järelevalvekorda, mille on kehtestanud sõltumatu pädev asutus. Lõike 2 sätestab krediidiandjad, kellele eeltoodud nõuet ei kohaldata.

Lisaks sätestab lõige 3 liikmesriikidele võimaluse otsustada, et tegevusloa andmise ja registreerimise nõuet ei kohaldata selliste kaubatarnijate ja teenuseosutajate suhtes, kes kvalifitseeruvad soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikesteks ja keskmise suurusega ettevõtjateks ja tegutsevad kredidivahendajana kõrvaltegevusena või krediidiandjana kõrvaltegevusena, andes enda pakutavate kaupade ja teenuste ostmiseks krediiti tasumise edasilükkamise vormis, kui krediiti antakse intressivabalt ja kohaldatakse üksnes riigisisese õiguse kohaselt kehtestatud tarbija makstavaid piiratud tasusid hilinenud maksete korral.

Krediidiandjate ja -vahendajate seadusega (KAVS) on Eestis juba kehtestatud nõuded mitte-pankadest krediidiandjate ja -vahendajate tegevusele, kes annavad krediiti tarbijatele. Neile on ette nähtud tegevusloa taotlemise kohustus ning nad on allutatud Finantsinspektsiooni järelevalve alla.

KAVS § 2 lõike 9 kohaselt ei kohaldata seadust siiski ettevõtjale, kes oma majandus- või kutsetegevuses müüb tarbijale eseme või osutab teenust ja selle tegevuse kõrvaltegevusena võimaldab tarbijale tasulist maksetähtpäeva edasilükkamist ning loovutab sellest lepingust tuleneva rahalise nõude vastavalt võlaõigusseaduse §-s 256 nimetatud faktooringulepingule teisele isikule või

⁵ RKTko 3-2-1-120-08, p 12.

vahendab tarbijale krediiti, kui täidetud on kõik järgmised tingimused: 1) faktor või krediidiandja, kelle krediiti ettevõtja vahendab, on krediidasutus või tal on tegevusluba krediidiandjana tegutsemiseks või ta tegutseb krediidiandjana KAVS paragrahvi lõike 8 kohaselt; 2) faktor või krediidiandja, kelle krediiti ettevõtja vahendab, vastutab nimetatud ettevõtja poolt tarbijale krediidi andmisele või krediidi vahendamisele KAVS-s ja võlaõigusseaduses sätestatud nõuete täitmise eest.

Küsimused:

- a) *Kas peate asjakohaseks eelkõige KAVS § 2 lõigetes 5, 6, 8, 9 ja 11 sätestatud kohaldumisala muutmist/kitsendamist?*
- b) *Kas peate vajalikuks KAVSi muuta/täpsustada nii, et oleks üheselt selgem, et krediidiandja/vahendaja loakohustus kohaldub ka nn sotsiaalmeedia või muude vastavate kanalite vahendusel laenu andvatele eraisikutele (nt täpsustades läbi KAVS § 5 krediidiandja tegevuse sisu)?*

Pädevad asutused (art 41)

Artikkel 41 lõike 9 kohaselt võivad liikmesriigid kohaldada riigisiseseid õigusakte, millega antakse riiklikele pädevatele asutustele põhjendatud juhtudel toodetesse sekkumise volitused krediitoodete turult kõrvaldamiseks.

Küsimus:

Kas leiate, et seadusega tuleks täpsustada, kas ja mis tingimusel võiks Finantsinspektsioon või Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet sekkuda nõ krediitoodete kujundamisse?

II. Osa (täiendavad ettepanekud)

Järgnevalt toome välja teatud ettepanekud, mis on esitatud Tartu Ülikooli krediidituru uuringus⁶ ning Eesti Panga poolt teemapaberis „Pankadevaheline konkurents eesti laenuturul“, mille osas paluksime võimalusel Teie arvamust.

Krediidituru uuringus toodud ettepanekud:

1. Näha ette teavitamiskohustuse rikkumise eest juriidiliste isikute puhul kuni 400 000 eurone trahv (ettepanek nr 8).
2. Kaaluda igapäevase tarbimisega seotud krediitoodete Interneti (eelkõige sotsiaalmeedia) vahendusel toimuva reklaami puhul täiendavate nõuete sätestamist (nt kohustust hoiatada tarbijat selgelt krediitoodete tarbimisega kaasnedavatest negatiivsetest tagajärgedest). Lisaks kaaluda, kas ka otsepostitustega (nt, kui ettevõtja suunab info kindlale isikule või kindlale arvule isikutele või kui tegemist on tellitud teabega) edastava info nõudeid tuleks täiendavalt reguleerida (ettepanek nr 9). Nt, kas on vajalik lisada võimalusi selleks, et tarbija saaks otsepostitustest lihtsamini loobuda? Või milliseid muid reegleid oleks otsepostituste osas tarvis?
3. Selgelt tuleks reguleerida, milline on õiguslik tagajärg, kui tarbija ei esita oma krediidivõimelisuse kohta õiget ja täielikku teavet (ettepanek nr 1).
4. Kaaluda tarbijate õiguste täiendamaks kaitseks regulatsiooni kehtestamist tarbijakrediidi tagastamise kohta ettenähtud aja jooksul võrdsete maksete ja seadusjärgse intressiga (või ilma intressita) ka muudel tarbijakrediidi tühisuse juhtudel kui liigkõrge krediidi kulukuse määraga lepingute puhul, laiendades seda tagajärjena ka tarbijakrediidi lepingu tühistamisele (ettepanek nr 13).

⁶ Ettepanekute kokkuvõtlik nimekiri on toodud uuringu lehekülgedel 11-13.

5. Tunnistada kehtetuks VÕS § 88 lg 2, mis mh justkui keelab hüpoteegiga tagatud kohustuste täitmise, kuni täitmata on tagamata või vähemtagatud kohustusi.
6. Sätestada, et tarbijakrediidist tuleneva võlgnevuse restruktureerimisel (nt võlatunnistuse, kompromissi, refinantseerimisolaenu vormis) vastutustundliku laenamise põhimõtte rikkumise tagajärjeks on lepingu tühisus (kehtima võiks jääda üksnes maksetähtaja pikendamine); alternatiivselt võiks kaaluda, et tarbijakrediidiga seotud võlatunnistused on tühised (st säilib senine kohustus).
7. Kehtestada tarbija rasket majanduslikku olukorda ära kasutades liigkõrge krediidi kulukuse määraga krediitide väljastamise eest (liigkasuvõtmine) kriminaalvastutus (ettepanek nr 15).
8. Kaaluda tarbijakrediidi puhul viivise arvestamise algusaja toomist hilisemaks. Lisaks kaaluda lahendust, et kui tarbijakrediidileping ennetähtaegselt üles öeldakse, saaks esialgses suuruses intressi arvestada viivisena kuni esialgse tähtja möödumiseni (ettepanek nr 17).
9. Keelata selgelt viivisenõuete kapitaliseerimine kokkuleppel selliselt, et neid omakorda intressitakse (ettepanek nr 18).
10. Sätestada selgelt krediidiandja kohustus teavitada tarbijakrediidi puhul tarbija kohustusi tagavaid käendajaid ja kolmandast isikust pantijaid tarbija makseviivitustest ning tarbijakrediidilepingu lõpetamise ja täitemenetluse alustamise kavatsusest (ettepanek nr 21).
11. Näha tarbijakrediidilepingute puhul ette globaalsete tagatiskokkulepete keeld (ettepanek nr 21).
12. Muuta regulatsiooni selliselt, et tarbijakrediidilepingust tulenevate nõuete aegumistähtaeg algaks selle kalendriaasta lõppemisest, mil nõue muutub sissenõutavaks (ettepanek nr 22).
13. Kohtumenetluses piirata tagaseljaotsuste tegemise lubatavust tarbijakrediidiasjades, vähemasti kui krediidiandja ei ole esitanud selgeid andmeid/kinnitusi kõigi tarbija kaitseks mõeldud võlaõigusseaduse⁷ (VÕS) sätete järgimise kohta (ettepanek nr 25).
14. Lubada maksekäsu kiirmenetluses realiseerida vaid põhivõla- ja maksmata intressinõudeid (sh viivis). Muud kõrvalnõuded, võlatunnistused ja algsete maksete kapitaliseerimise kokkulepped tuleks lahendada hagimenetluses. Alternatiivselt luua tõhus mehhanism krediidi kulukuse määra järgimise ja viivisepiirangute kontrollimiseks.
15. Tuleks realiseerida tarbijakrediidilepingu poolte tõekohustus ja karistada valeandmeid esitanud krediidiandjaid preventiivselt.
16. Teavitada tarbijaid tõhusalt vajadusest kohtu kirjadele reageerida ja selle tegemata jätmise negatiivsetest tagajärgedest (teavituskampaania nt kohtu veebilehel, võlgnike infoportaalides, vastamatajätmise tagajärgede väljatoomine kohtu kirjades).

Eesti Panga ettepanekud:

- 1) Eesti Pank on teemapaberis „Pankadevaheline konkurents eesti laenuturul teinud ettepaneku kaaluda, kas keelata, piirata ja/või reguleerida muul viisil tasusid, mis seonduvad laenulepingu lõpetamisega ja tagatiste üleviimisega. Sellega sõeses on välja pakutud:
 - a) kaotada VÕS § 411 lõikes 4 sätestatud krediidiandja õigus nõuda elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingu puhul fikseerimata intressimääraga perioodil ennetähtaegse tagasimakse korral tarbijalt saamata jäänud intressi kolme järgneva kuu eest.
 - b) kaaluda hüpoteegi tagatiskokkuleppe notariaalselt tõestatud vormist loobumist.
- 2) Lisaks tehakse ettepanek kaaluda nõuet, et laenuandja peab laenuaajale koostatud laenupakkumise esitama selliselt, et viimane saab valida erinevate lühema perioodi viiteintressimäärade ja pikemaks perioodiks fikseeritud intressimäära vahel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Timpson
Minister

Lisaadressaadid:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Sotsiaalministeerium
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
Eesti Pank
Eesti Pangaliit
Finance Estonia
Eesti Liisingühingute Liit
Eesti Võlausaldajate Liit
Eesti Tarbijakaitse Liit
Finantsinspektsioon
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
MTÜ Eesti Krediidiandjate Liit
Teenusmajanduse Koda
Eesti Juristide Liit
Eesti Advokatuur
Riigikohus
Tallinna Ringkonnakohus
Tartu Ringkonnakohus
Harju Maakohus Tallinna kohtumaja
Viru Maakohus
Tartu Maakohus
Pärnu Maakohus
Tartu Ülikooli õigusteaduskond
Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituut
Tallinna Tehnikaülikooli sotsiaalteaduskond
Eesti Omanike Keskliit
Eesti Noorteühenduste Liit

Kaidi Urgas 58664334

Kaidi.Urgas@just.ee